

ZÁKLADY PSYCHO-PATOLOGIE

Bc. Mgr. Pavla Kremserová

**CO SI MYSLÍTE, ŽE JE NORMÁLNÍ A CO
NENORMÁLNÍ?**

Co je normální?

„Tolerance není hostejnost, ale moudrá víra, že i ten druhý může mít pravdu.“ (Jiří Menzel)

Kilt je výhradně mužská součást skotského národního kroje (ženy, až na výjimky, kilt nenosí) v podobě mužské zavinovací skládané sukniče s barevným kárem, ozdobnými třásněmi a ozdobnou broží.

Po pár návštěvách jsem zcela šokovaná jednou odporou českou vlastností, a to přezouváním. Když přijдете k někomu na návštěvu, tak vás nutí se vyzout často už před dveřmi z bot a tlapat všude v ponožkách nebo vám vnutí nějaké „rozkošňoučké“ bačkůrečky. Co to probůh je? Přijde mi pěkně nechutné lézt do cizích bačkor plných cizích plisní. Nehledě na to, že je trapné, když jsou vám nohy cítit, protože po delší době v botách prostě jsou, s tím nic nenaděláte. Nebo Češi zbožňují oděr cizích nohou?

(Američanka)

Tak si představte, co mi napeala kamarádka. Je na stáži v Japonsku a prý tam mají teď nepříznivé počasí. Každý chrchlá, smrká. Seděla u stolu s Japoncem v restauraci a on místo, aby se vysmrkal, tak mu celou dobu tekla obrovská, zelená... Fuj, to je nechutné.

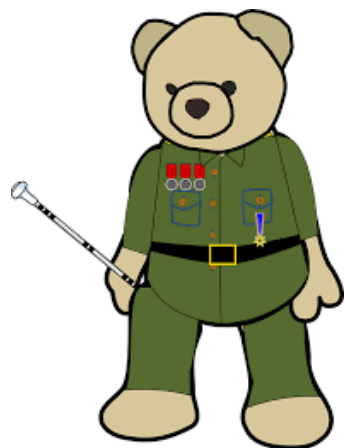
Když ale sledujeme očistu v této řece včetně čištění zubů, poněkud nás, Evropany, zamrazí. Do indické řeky Gangy samozřejmě vytékají splašky z přilehlých domů, plavou zde zbytky ožehých těl, koupou se tu vodní buvoli, pere se zde prádlo...

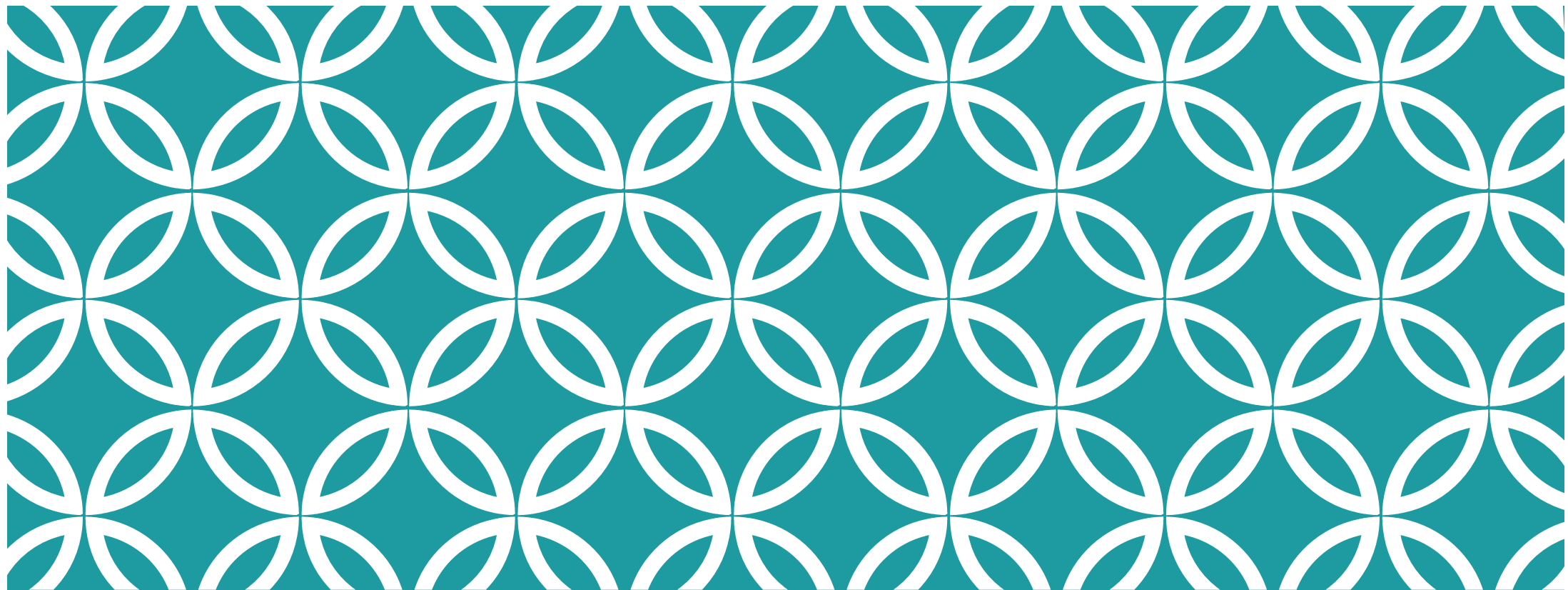
Kdežto Švédci jako by se za alkohol styděli. Teda ti slušní. Některým je špatná reputace úplně volná, neberou si žádné servítky a klidně se opíjejí na veřejnosti. To slušníci ne, ti jako by chtěli celý ten svůj vztah k alkoholu utlat, dá-li se to tak nazvat. Všechno je to zahaleno jakousi rouškou spikleneckví, pocitem něčeho zakázaného.

Ve většině islámských zemí je povoleno mnohoženství, přesněji čtyři manželky a neomezený počet souložnic. Podmínkou však je, že muž je musí uživit, neboť ženy v tradičních islámských zemích nechodí do zaměstnání.

KDO JE TO BLÁZEN?

NORMALITA X PATOLOGIE

PhDr. Denisa Denglerová, Ph.D.

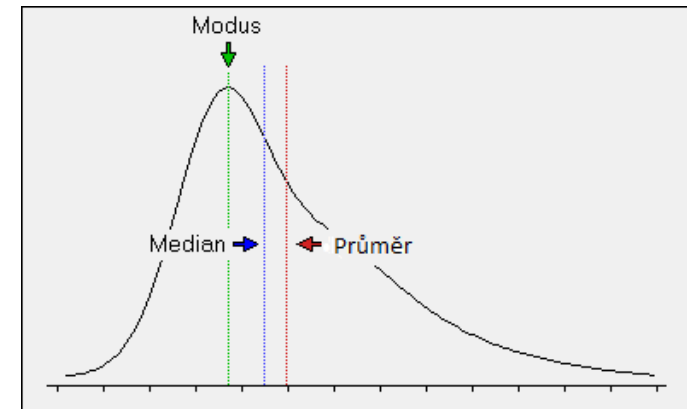
Normalita x abnormalita

- Primární otázka psychopatologie – **co je ještě normální a co už je odchylkou?**
- Závisí na teoretickém přístupu (psychoanalýza x humanistická psychologie) a na způsobu měření.
- Hranice mezi normalitou a abnormální variantou psychické vlastnosti je pohyblivá, jde o kontinuum, v jehož rozsahu se můžeme nacházet, jen krajní póly jsou zřejmé.
- Závisí na čase, vývoji, sociokulturním kontextu...(projevy chování ve třídě x prospěch)

- **Symptom (příznak)** – charakterizuje určitý stav odchylovající se od normy. Specifický x nespecifický.
- **Syndrom** – soubor příznaků typických pro určitou poruchu, vytvářejí obraz konkrétní nemoci.

Statistická norma

- + objektivnost a exaktnost (potřeba kvantifikace daného jevu)
- - závislost na měřícím nástroji, tendence k průměrnosti
- Nejčastějším ukazatelem dané populační skupiny průměr (alternativy – modus, medián) – Gaussova křivka normálního rozložení, průměr a směrodatná odchylka cca 2/3 populace (pásma s největší četností), průměr a 2 směrodatné odchylky cca 96% populace, souvisí s mírou variability – čím je variabilita vyšší, tzn. znak nabývá mnoho možných variant, tím je širší pásmo normy.

Funkční norma

- Normalita jako **optimální fungování** jedince. Normální je to, co umožňuje optimální fungování jedince či skupiny ve společnosti.
- + bere v potaz individuální zvláštnosti, tedy „normu i v rámci patologie“
- - optimální fungování opět není vymezeno

- Normalita jako **pragmatický přístup**
- za normu považuje úspěšné dosažení určitého cíle bez ohledu na způsob a prostředky, jakými jej bylo dosaženo
- + zaměřenost na výsledek procesu
- - nebere na zřetel etická, morální kritéria

Sociokulturní norma

- normální = to, co je v dané společnosti a kultuře obvyklé, obvyčejně ve vztahu k tradici
- **mediální norma** – to, co je opakovaně a často atraktivním způsobem prezentováno je žádoucí či standardní, tedy normou => idealizovaná realita, extrémy se jeví jako standard (lidé jsou krásní, mladí, bohatí / násilí má mnohem vyšší četnost atd.)
- **norma jako ideál** – nejlepší možný výsledek, který se ještě zdá být dostupný, může fungovat jako cíl, nikoliv jako hodnotící kritérium, má stimulační a motivační význam, zejména v období dospívání
- **skupinová norma** – odráží fakt odlišnosti různých sociálních skupin z hlediska jejich normativních kritérií => může zapříčiňovat problémy adaptace minorit na normu majoritní společnosti
- **dílčí norma** – specifikuje kritéria pro menší část populace

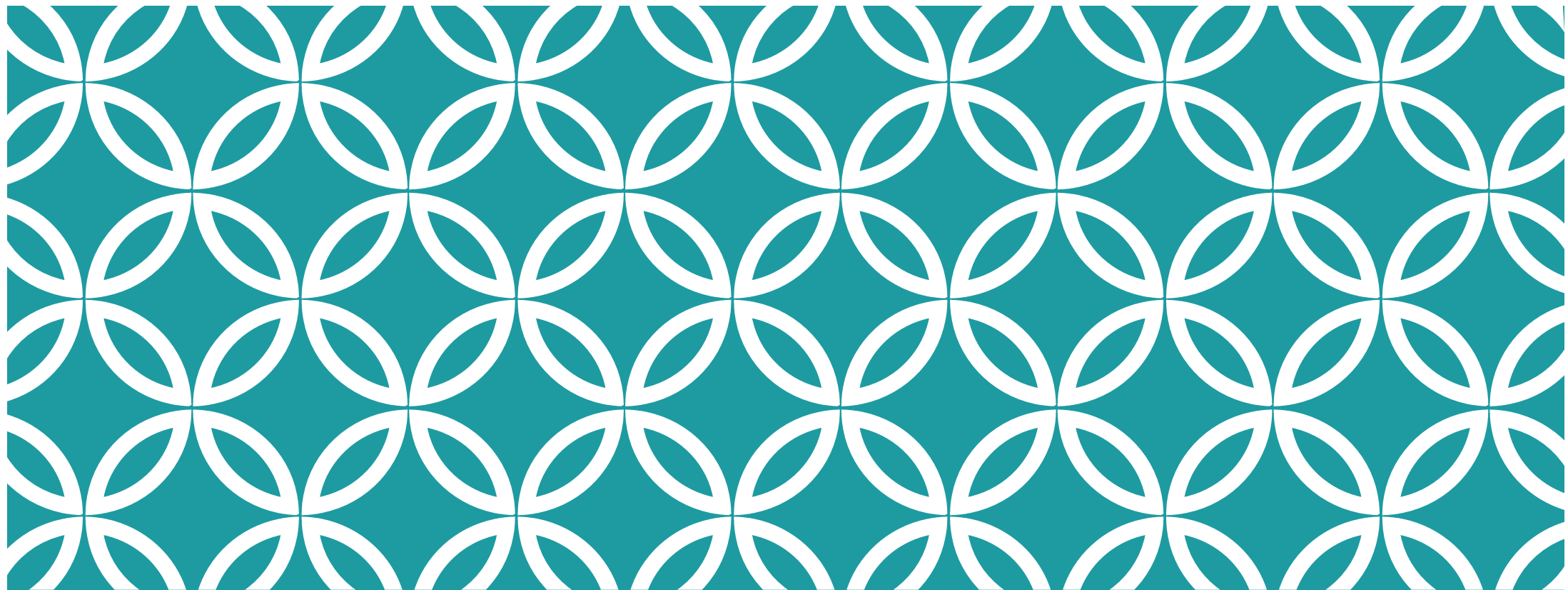
NORMALITA X PATOLOGIE ?

<https://www.csfd.cz/film/396808-tohle-je-nas-svet/prehled/>

<https://www.csfd.cz/film/405965-stale-spolu/prehled/>

Jak normální je samomluva?

<https://www.youtube.com/watch?v=iNyUmbmQQZg>

HISTORIE PSYCHIATRIE

Pavla Kremserová

PRVNÍ ZMÍNKY O PÉČI O DUŠI

- lékař-ranhojič-šaman: prostředník mezi nemocným a přírodními i nadpřirozenými silami
- fungovalo magické myšlení – posedlost zlými duchy

- EGYPT (15 st. př. n. l.)
- Ebersův papyrus – modlitby a zaříkávání zlých duchů
- „chrámové léčení“ – hypnotické postupy, léčba spánkem, davová sugesce

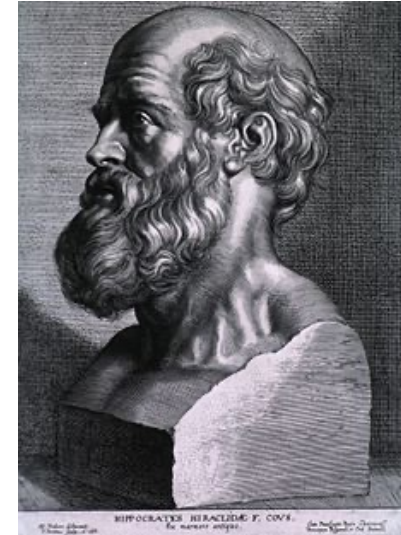
- INDIE (7 st. př. n. l.)
- „mozek je sídlem duše“

PRVNÍ ZMÍNKY O PÉČI O DUŠI

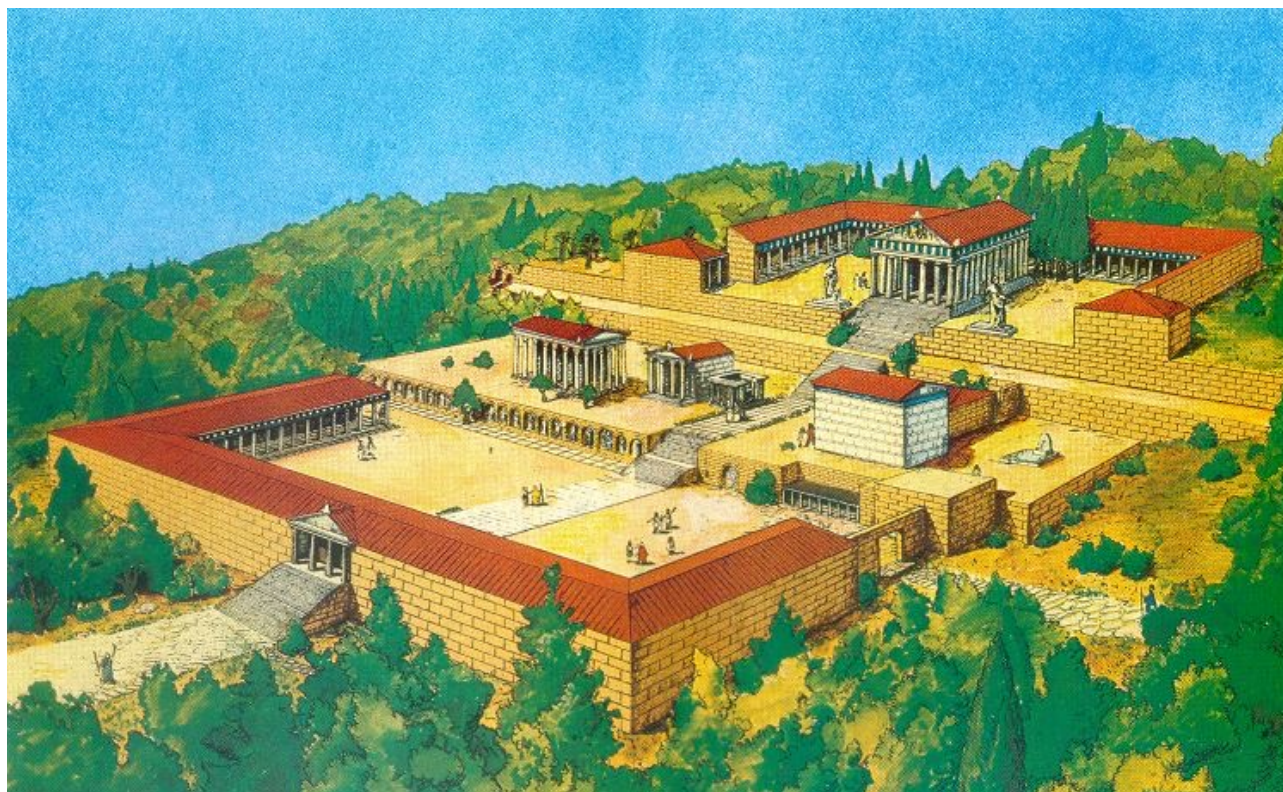
- ANTIKA (1000 let př. n. l.)
- léčba nemocí v pravomoci boha Asklepia → asklepiony
 - lékařská zařízení lázeňského typu
 - posilující procedury a směs psychoterapeutické a duchovní péče
- pojem psychoterapie pochází od Platóna

HIPPOKRATÉS

- 460 př. n. l. – 377 př. n. l.
- „otec medicíny“
- Hippokratova přísaha
- působil na ostrově Kos v Řecku, lékařská škola
- vnitřní nemoci jako důsledek nerovnovázném rozmístění základních lidských šťáv: krev, hlen, žluč a černá žluč
- každá šťáva se u člověka projevuje jinak
- léčil celého člověka ne jen nemoc
- navázal na něj Galenos
- <https://www.youtube.com/watch?v=WHj-FQCdW24>

ASKLEPION, KOS, ŘECKO

ASKLEPION, KOS, ŘECKO

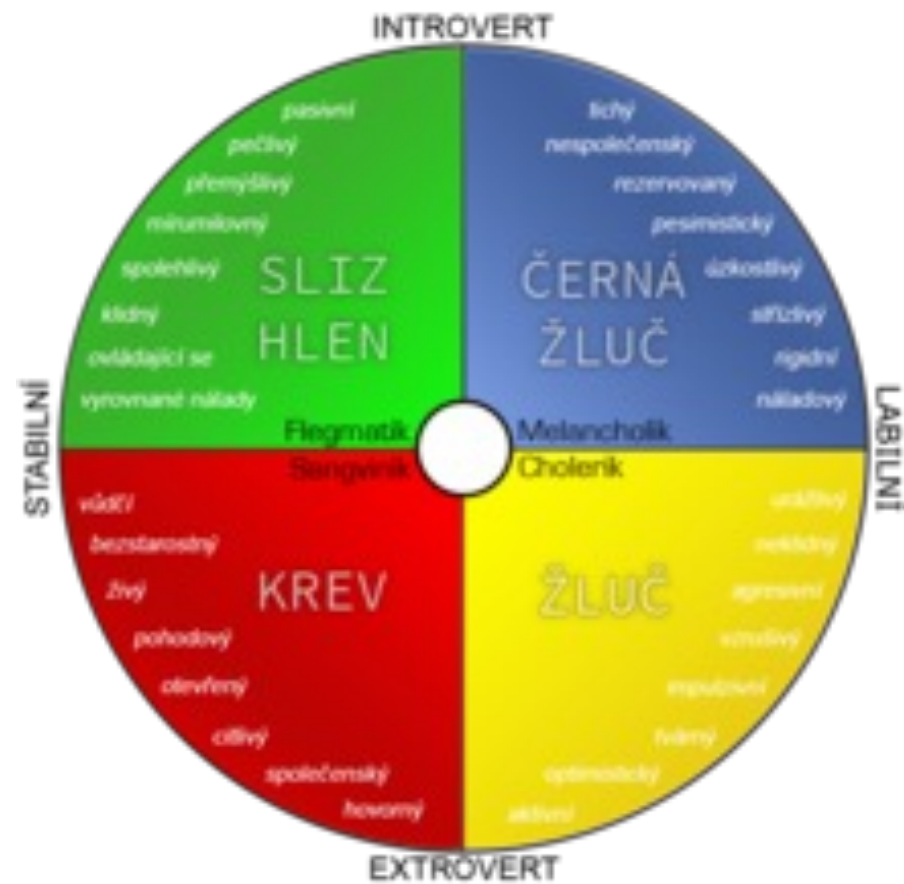
GALENOS

- 126 n. l. – 200/216 n. l.
- formulace typologie temperamentů

CLAUDE GALIEN

TEMPERAMENT – TYPOLOGIE

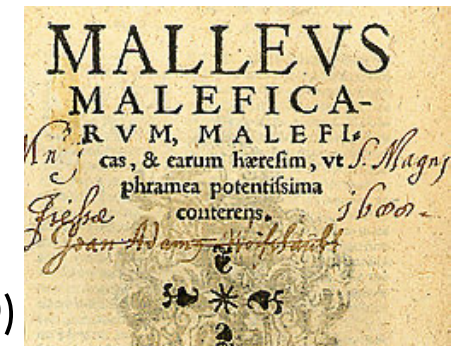
STŘEDOVĚK

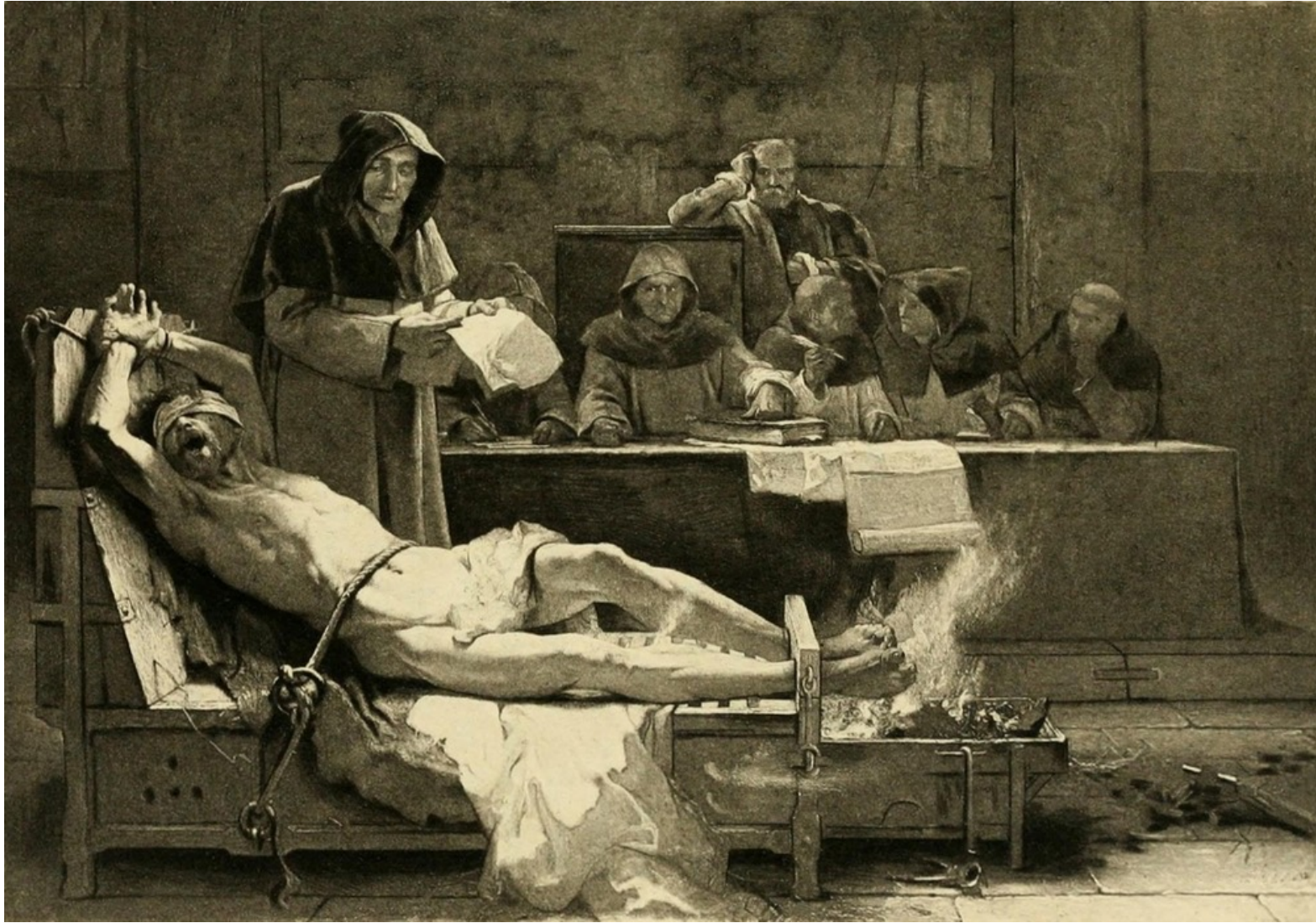
- medicína se rozvíjela dále (a navazovala na antiku) v arabském světě – empirická diagnostika léčby
 - slavní medici: Avicenna, Averroes → navazovali na Hippokrata a Galena
- v Evropě přešla medicína do rukou církve
- „doba temna“ – duševní nemoci opět démonizovány
 - existovaly lékařské školy, ale péče o duševně nemocné byla kombinace předsudku a pověry s pozůstatky římského lékařství
 - u duševně nemocných bylo riziko, že nemoc bude vykládána jako hřích nebo posedlost
 - poruchy chování a konflikt s normami okolí se zobecňovalo jako posedlost d'áblem
 - dílo: Malleus maleficarum (Kladivo na čarodějnice)

MALLEUS MALEFICARUM

- r. 1487
- autoři: dominikánští mniši
- stala se příručkou pro diagnostiku a léčbu spolčení s d'áblem
- <https://www.youtube.com/watch?v=LkVo2rhUKg4> (1:09:34 – 1:14:40)
- hon na čarodějnice v Evropě vrcholil v 16. století
- postupně lékaři hájili individuální přístup k duševně nemocným
- X
- belgický Gheel, od 13. století
- útulek kombinoval komunitní péči a dlouhodobý noční stacionář

STATUS DUŠEVNĚ NEMOCNÉHO

- velmi záleželo na sociálním zázemí a movitosti pacienta!
- umíst'ování do špitálů spolu s žebráky, tuláky a zlodějíčky – „čištění ulic“
 - zajištění dohledu a přežití
 - kruté zacházení od dozorců
 - veřejně vystavování za peníze
- umíst'ování na tzv. lodě bláznů (Narrenshiff), pluli po německých a vlámských zemích nebo věží bláznů (Narrenturm)
- „Bedlam“ – Bethlem Royal Hospital v Londýně
- povolené návštěvy komukoli, kdo se chtěl podívat na „blázny“
- omezování, pouta, klystýry, diety, pouštění žilou, rtuťové preparáty, pálení vlasové části lebky horkými železnými tyčemi

LODĚ BLÁZNŮ

NARRENTURM - VÍDEŇ

BEDLAM

- https://www.youtube.com/watch?v=ZGPtsx_mNWY
- https://www.youtube.com/watch?v=Uc_tfPWAq-8

- History of the madhouse
- <https://www.youtube.com/watch?v=oswUssXzFIY>

ODPŮRCI DÉMONOLOGIE

- Paracelsus (1493-1541)
 - nemoc je důsledkem změny chemické skladby lidského organismu
- Johan Weyer (1515-1588)
 - otec psychiatrie, první psychiatr, bojoval proti démonologii
- Felix Platter (1536 – 1614)
 - tvůrce systematické klasifikace duševních chorob
 - „vrátil psychiatrii zpět do rukou lékařů“ – vznik duševních poruch vidí v onemocnění mozku
- Erasmus Rotterdamský – Chvála bláznovství
- René Descartés

PSYCHIATRIE NA PŘELOMU 18. A 19. STOLETÍ

- revoluce v psychiatrii během Francouzské revoluce
- vliv osvícenství
- lékař Philipp Pinel, vedoucí nemocnice Salpêtrière (1795)
- „násilí a neklid nemocných způsobují omezení, pouta a nesvoboda“
- „zbavil duševně nemocné pout“
- „žádná omezení“ – heslo institucí, založeno na léčbě mravní výchovou, pěstování volných a morálních vlastností
- další významný lékař, Pinelův žák Jean E. Esquirol
- v 19. století vznik ústavů po celé Evropě - nedokázaly vrátit nemocné do společnosti, poskytovaly aspoň útočiště nemocným a „ochranu“ společnosti

STAIRWAY TO LIGHT (1945)

■ <https://www.youtube.com/watch?v=-9SK2MNWnBs>

VZNIK PSYCHIATRIE

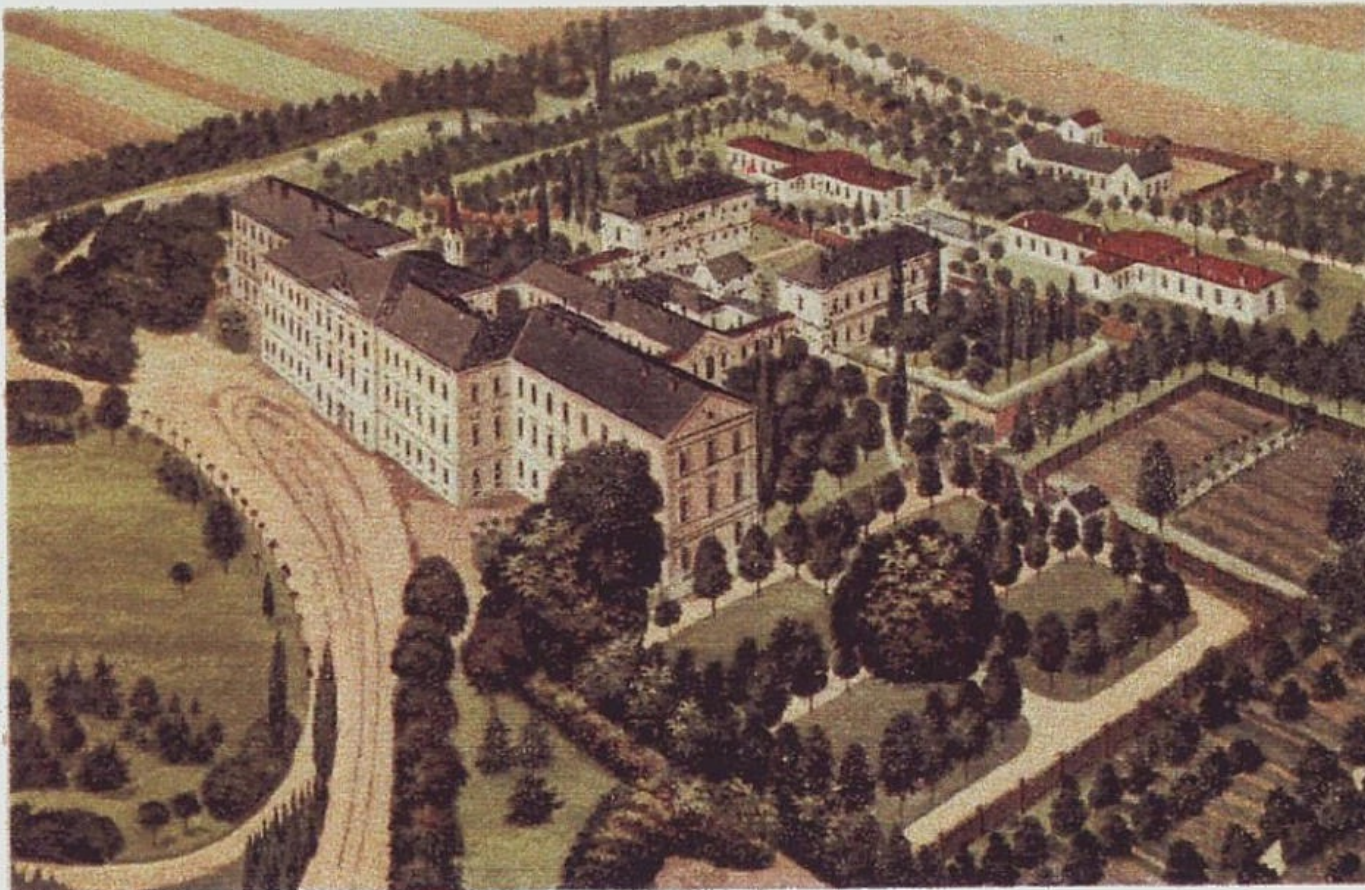
- poprvé pojem použil německý lékař Christian Reil v roce 1808
- zvětšovala se klasifikace potíží a diagnostika kategorií
- spory lékařů o původu nemoci
 - netělesná příčina - léčení pěstováním duchovních hodnot x duševní nemoci onemocnění mozku
- postupně podrobné studie mozku a vliv na duševní zdraví
- a další a další dělení duševních poruch
- duševní nemoci se v průběhu 20. století členily na:
 - organické
 - exogenní (vnější příčiny)
 - endogenní („vnitřní“ a špatně přístupné příčiny)
- významní psychiatři: Emil Kraepelin (1856-1926), Eugen Bleuer (1857-1939), Ernst Kretschmer (1888-1964) – typologie podle stavby těla, Jean Charcot (1825-1893) – hysterie a hypnóza

NEJVÝZNAMĚJŠÍ ZMĚNY VE 20. STOLETÍ

- objevení psychofarmak
- psychoanalýza
- sociální psychiatrie (léčba a udržení pacientů v jejich obvyklém prostředí, ve společenství s ostatními)

PSYCHIATRIE V ČESKÝCH ZEMÍCH

- v roce 1755 ruší Marie Terezie (pod vlivem osobního lékaře Van Swetena) zákon o čarodějnictví
- v Brně byli duševně nemocní ukazováni v zamřížovaných klecích na náměstích až do konce roku 1770
- v roce 1790 v Praze první ústav věnovaný péči o duševně nemocné
- významní psychiatři:
 - Josef Riedl (1803-1870) - uznávaný v zahraničí
 - Arnold Pick – Pickova nemoc (atrofie čelních laloků)
 - Benjamin Čumpelík
 - Karel Kuffner – 1. učebnice psychiatrie
- Ústavy pro choromyslné
 - Brno – Černovice (1863)
 - Praha – Bohnice (1909)

Mariadenu Ascher & Redlich, Brno.

Morav. zemský ústav pro Choromyslné v Brně

Psychiatrická léčebna v Černovicích (Brno, 1906)

PSYCHIATRIE DNES

- zkrácení doby hospitalizace
 - posílení lékařské péče
 - změna charakteru léčeben
 - lepší osvěta duševně nemocných i společnosti
 - posílení mentální hygieny
-
- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/217411000100306/obsah/528425-zmeny-v-psychiatricke-peci>
 - antipsychiatrie - <https://www.youtube.com/watch?v=01pS6FSpR5M>

ZDROJE

- Dějiny šílenství – Michele Foucault
- http://www.bohnicebezhranic.cz/cs/zajimavosti-z-oboru/Lod-blaznu__s629x7560.html